

Basisstof 1 Bloed**bloedplasma**

deel van het bloed dat bestaat uit water, plasma-eiwitten en opgeloste stoffen

rode bloedcellen

deel van het bloed dat bestaat uit cellen zonder celkern met hemoglobine

witte bloedcellen

deel van het bloed dat bestaat uit cellen met een celkern, zonder vaste vorm

bloedplaatjes

deel van het bloed dat bestaat uit delen van uiteengevallen cellen zonder celkern

fibrinogeen

een plasma-eiwit die een functie vervult bij de bloedstolling

hemoglobine

een eiwit dat zuurstof bindt en weer loslaat

bloedstolling

het stollen van het bloed als het buiten de bloedvaten komt

fibrine

stof dat een netwerk van draden op de wond vormt

trombose

aandoening waarbij bloed binnen de bloedvaten stolt, waardoor een bloedprop in een bloedvat ontstaat

Basisstof 2 De bloedsomloop**bloedsomloop**

de weg die het bloed door het lichaam aflegt

slagader

bloedvat waardoor het bloed van het hart wegstroomt

haarvaten

bloedvaten waarvan de wand nog maar één cellaag dik is

ader

bloedvat waardoor het bloed naar het hart toestroomt

bloedvatenstelsel

alle bloedvaten in het lichaam

poortader

bloedvat dat bloed van de darmwand naar de lever vervoert

kleine bloedsomloop

per omloop stroomt het bloed van het hart naar de longen en weer terug naar het hart

grote bloedsomloop

per omloop stroomt het bloed van het hart naar de rest van het lichaam en weer terug naar het hart

dubbele bloedsomloop

per omloop stroomt het bloed twee keer door het hart

kleppen

kleppen die voorkomen in aderen en ervoor zorgen dat het bloed maar in één richting kan stromen

dekweefsel

laagje weefsel om bloedvaten

spierweefsel

laag tussen het dekweefsel en het bindweefsel in aders en slagaders

bindweefsel

buitenste laag van aders en slagaders

spierpomp

het aanspannen en ontspannen van spieren rond aders, waardoor bloed gaat stromen

Basisstof 3 Het hart**kransslagaders**

aftakkingen van de aorta waardoor bloed, rijk aan zuurstof en voedingsstoffen, richting de hartspier stroomt

kransaders

bloedvaten die bloed, rijk aan koolstofdioxide en afvalstoffen, wegvoeren uit de hartspier

harttussenwand

scheiding tussen de linker- en rechterharthelft

bovenste holle ader

ader waardoor het zuurstofarme bloed van het hoofd en de armen naar het hart stroomt

onderste holle ader

ader waardoor het zuurstofarme bloed van de romp en de benen naar het hart stroomt

rechterboezem

deel van het hart waar de holle aders en de kransaders uitmonden

rechterkamer

deel van het hart dat het bloed in de longslagaders pompt

longslagader

bloedvat dat zuurstofarm bloed van het hart naar de longen vervoert

longader

bloedvat dat zuurstofrijk bloed van de longen naar het hart vervoert

linkerboezem

deel van het hart waar de longaders in uitmonden

linkerkamer

deel van het hart dat het bloed via de aorta naar alle organen van het lichaam pompt

aorta

bloedvat dat zuurstofrijk bloed van het hart naar de organen vervoert

hartkleppen

kleppen tussen boezems en kamers

halvemaanvormige kleppen

kleppen aan het begin van de longslagader en de aorta

hartslag

samentrekken van de boezems, gevolgd door het samentrekken van de kamers, gevolgd door een hartpauze

hartpauze

een periode waarbij de boezems en de kamers ontspannen zijn

Basisstof 4 Uitscheiding

nieren

organen die de afvalstoffen uit het bloed halen

nierslagaders

slagaders waardoor zuurstofrijk bloed naar de nieren stroomt

nieraders

aders waardoor het gezuiverde bloed weg van de nieren stroomt

nierschors

deel van de nier dat afvalstoffen, overtollig water, overtollige zouten en allerlei schadelijke stoffen uit het bloed verwijderd

niermerg

deel van de nier dat afvalstoffen, overtollig water, overtollige zouten en allerlei schadelijke stoffen uit het bloed verwijderd

nierbekken

deel van de nier waarin urine wordt verzameld

urine

een verzameling van stoffen die door de nieren zijn verwijderd uit het bloed

urineleiders

buizen die urine afvoeren van de nieren naar de urineblaas

urineblaas

tijdelijke opslagplaats van urine

urinebuis

buis die urine afvoert uit het lichaam

Basisstof 5 Het immuunsysteem

lichaamsvreemde stoffen

stoffen die niet in je lichaam thuishoren en waarvan je ziek kunt worden

infectie

ziekteverwekkers dringen het lichaam binnen

afweersysteem (immuunsysteem)

bestrijdt ziekteverwekkers

antigenen

eiwitten op de buitenkant van een cel of van een virus

antistoffen

eiwitten die ziekteverwekkers onschadelijk maken

immuun

niet ziek worden, omdat witte bloedcellen vrijwel onmiddellijk antistof kunnen maken voor een ziekteverwekker waarmee je al eens bent besmet

natuurlijke immuniteit

immuniteit doordat de persoon de ziekte zelf heeft meegemaakt

vaccinatie

een inenting waarbij je een vaccin krijgt ingespoten

vaccin

een middel dat een dode of verzwakte ziekteverwekker bevat

kunstmatige immuniteit

immuniteit doordat de persoon is ingeënt met een vaccin

vaccinatiegraad

het percentage mensen dat gevaccineerd moet worden om de bevolking als geheel te beschermen tegen een ziekte

allergie

overgevoeligheid voor bepaalde stoffen

allergische reactie

reactie van het afweersysteem op de stof waar je overgevoelig voor bent

anafylactische reactie

ernstige allergische reactie die kan ontstaan wanneer het lichaam vaker in contact komt met de stof waar diegene allergisch voor is

Basisstof 6 Gezond leven

bloeddruk

druk die op de slagaders staat wanneer het bloed wordt rondgepompt

cholesterol

vetachtige stof die zich kan ophopen in de wand van het bloedvat

slagaderverkalking

vernauwing van bloedvaten door ophoping van kalk

hartinfarct

verstopping van een kransslagader waardoor een deel van de hartspier geen zuurstof en voedingsstoffen meer krijgt

angina pectoris

verstopping van een kleine aftakking van de kransslagader

stent

gaasbuisje van metaaldraad dat een vernauwde kransslagader oprekt en openhoudt

hart- en vaatziekten

verzamelnaam voor ziekten aan hart en bloedvaten

kater

hoofdpijn, dorst en/of misselijkheid door vochtverlies en door de giftige stoffen die ontstaan bij de afbraak van alcohol

alcoholvergiftiging

vergiftiging door het drinken van veel alcohol, waarbij iemand bewusteloos kan raken

bingedrinking

in korte tijd veel alcohol drinken, waardoor het alcoholgehalte in het bloed snel stijgt tot 0,8 promille of hoger

Extra stof 7 Weefselvloeistof en lymfe

weefselvloeistof

vloeistof die zich tussen de cellen van de organen bevindt

lymfevaten

vaten waarin de weefselvloeistof terechtkomt die niet is opgenomen door de haarvaten

lymfe

vloeistof in de lymfevaten

lymfevatenstelsel

alle lymfevaten samen

lymfeknopen

klieren die lymfe zuiveren van onder andere ziekteverwekkers

Extra stof 8 Bloedgroepen

bloedgroep

indeling van bloedtype gebaseerd op bloedfactoren

bloedfactoren

antigenen op het celmembraan van rode bloedcellen

antigeen A

een bloedfactor die voorkomt bij mensen met bloedgroep A en bloedgroep AB

antigeen B

een bloedfactor die voorkomt bij mensen met bloedgroep B en bloedgroep AB

bloedtransfusie

bloed toedienen aan een ander persoon